

Cuprins

Prima parte ACCIDENTUL

1. Cea mai crudă dintre luni 7
2. Fojnetul pe care-l scot frunzele 31
3. Poate că unul floarea-ți va răpi 47
4. Singur mă preumblu prin oraș 65

Partea a doua O MEMORIE DE HÂRTIE

5. Comoara Clarabellei 81
6. Nuovissimo Melzi 90
7. Opt zile într-un pod 116
8. Când radioul 158
9. Însă Pippo nici nu știe 178
10. Turnul alchimistului 216
11. Colo sus la Capocabana 230
12. Acum vine ce-i mai bun 260
13. Mică domnișoară palidă 275
14. Hotelul celor Trei Trandafiri 297

Partea a treia
OI NOȘTOI

15. Până la urmă te-ai întors, iubită ceață!	303
16. Șuieră vântul	327
17. Tânărul prevăzător	380
18. Frumoasă ca soarele epi	406
<i>Sursele citatelor și ale ilustrațiilor</i>	451

12. Acum vine ce-i mai bun

Am întrebat-o pe Amalia dacă știa ceva despre vreun Vallone. „Sigur că știu”, a răspuns. „Vallone... Sper însă că nu v-a venit ideea să vă duceți acolo, pentru că era periculos și când erați dumneavoastră mic, dar mite acum, când, cu permisiunea dumneavoastră, nu mai sunteți un băiețuș, acolo se poate întâmpla să și mori. Luați seama că eu îi telefonez doamnei Paola, hm...”

Am liniștit-o. Voiam numai să știu ce anume era.

„Vallone? Ajunge să vă uitați pe fereastra de la cămăruța dumneavoastră și se vede la o distanță vârful unui deal unde se află San Martino, care-i un sătuc, acolo, dar ce zic eu sătuc, un cărunaș de o sută de oameni, cel mult, toți sunt nesuferiți, dacă vreți să știți, cu o tâlânguță mai lungă decât e satul de lat, pentru că-și dau atâtea aere că au acolo trupul fericitului Antonino, care pare o roșcovă, cu fața neagră ca o balegă uscată, scuzați-mi cuvântul, și de sub veșmânt li ies degetele care par niște bețe, iar bietul tata zicea că acum o sută de ani scosese rădăcina afară de sub pământ pe unul care deja puțea, i-au dat cu cine știe ce porcărie pe el și l-au pus sub sticlă ca să câștige ceva de pe urma pelerinilor, las' că nici așa nu se duce nimeni acolo, știți câte parale dă lumea pe fericitul Antonino, care, la o adică, nici nu-i un

sfânt din părțile astea, ci s-au dus să și-l ia din calendar punând degetul unde s-a nimerit.”

„Dar Vallone?”

„Vallone e-așa că la San Martino ajungi numai pe-o șosea care-i tot urcuș, că până și acum se trudesă mașinile. Drumul nu-i ca la noi, creștinii lui Dumnezeu, să te-nvârți în jurul dealului și, o curbă după alta, ajunge sus. Măcar de-ar fi. Nu, acolo o iei în sus ținând-o drept, sau aproape, și din cauza asta e un chin. Și știți pentru ce-i așa? Pentru că pe partea pe care urcă drumul, dealul San Martino are copaci și câteva vii pe care au trebuit să facă întărituri ca să poată să se ducă să le cultive fără să lungească rostogol la vale cu dinapoiul pe pământ, dar în toate părțile alelalte dealul dă-n jos ca-n vâgăună, e totuna de ruși și de tufe și de bolovani, că n-ai unde pune piciorul, și ăla-i Vallone, Valea Adâncă, unii au și murit acolo pentru că s-au riscat fără să știe ce naiba să-i ia era. Și vara mai e cum mai e, dar când vine ceață, decât să mergi pe Vallone, mai bine iei o funie și te spânzuri numaidecât de-o grindă de la pod, pentru că măcar mori mai repede. Că și dacă are vreunul curaj, se duce el acolo, dar acolo-s ielele.”

Era pentru a treia oară când Amalia îmi vorbea despre iele, dar la fiecare întrebare parcă încerca să se eschiveze, și nu înțelegeam dacă era dintr-o temete sacră sau pentru că, la urma urmelor, nu știa nici ea ce erau. Trebuiau să fie vrăjitoare, care la înfățișare erau niște băbății singuratice, dar când se lăsa noaptea se adunau în vilele cele mai povărnite și în locuri blestemate, așa cum e Vallone, ca să facă niscăi vrăji cu pisici negre, capre sau vipere. Rele cum e otrava, se distrau să-l vrăjească pe cel care le stătuse lor în curmeziș și-l făceau să-i iasă rău recolta.

„Odată una se făcuse o pisică și intrase într-o casă de-aici, luând cu ea un copil. Așa că un vecin, care se temea și pentru copilul lui, și-a petrecut nopțile lângă leagăn cu o secură, și când a intrat pisica, i-a tăiat gheruța cât ai zice pește. Atunci îi vine așa un gând rău și se duce el până la o bătrână care nu sta așa departe, și-a văzut că din mănecă nu i se vedea mâna și-a întrebat că de ce, cum se face, și aia dă-i și scuză-te, că se lovisc cu seceră

tocmai șpalturile au riscat să-mi facă tensiunea să crească până la optsprezece, și poate or fi și reușit.

Cerul era acoperit și se putea sta bine în grădină. Tolănit și în largul meu, am început să verific. Șpalturile nu erau încă paginate, dar textele erau impecabile. Ne prezentam la următoarea *rentre* din toamnă cu o bună ofertă de cărți de valoare. Bravo, Sibilla.

Tocmai voiam să trec peste o ediție aparent neînsemnată de opere ale lui Shakespeare, când m-am oprit asupra titlului: *Mr. William Shakespeares Comedies, Histories, & Tragedies. Published according to the True Originall Copies*. Eram gata să fac un infarct. Sub portretul bardului, editorul și data: „London, Printed by Isaac Iaggard and Ed. Blount, 1623”. Am controlat prezentarea, măsurile (34,2 pe 22,6 centimetri, erau margini foarte generoase): tunete din Hamburg, mii de fulgere, *sakkaroa*, pâi ăla era intruabilul in-folio din 1623!

Orice anticar, și cred că și orice colecționar, își face visuri din când în când, gândindu-se la bătrânica de nouăzeci de ani. E o bătrânică cu un picior în groapă, n-are o liră, nici măcar să-și cumpere medicamente, vine și-ți spune că vrea să vândă niște cărți ale străbunicului ei care i-au rămas în pivniță. Tu te duci să te uiți mai mult din scrupul, sunt vreo zece volume de mică valoare, când așa, deodată, îți pică în mână un in-folio mare și legat prost, cu o copertă din pergament din cale-afară de uzată, apărătorile de copertă dispărute, încheieturile periclitate, colțuri mâncate de șoareci, multe pete. Te frapează cele două coloane în gotică, numeri rândurile, sunt patruzeci și două, te uiți repede la colofon... Este Biblia la 42 de rânduri a lui Gutenberg, prima carte care a fost tipărită vreodată în lume. Ultimul exemplar care a mai circulat pe piață (celelalte sunt acum păstrate la vedere în biblioteci celebre) a bătut nu știu câte miliarde recent la o licitație, și l-au adjudecat niște bancheri japonezi, cred, care l-au închis imediat în seif. Un nou exemplar, aflat încă în liberă circulație, n-ar avea preț. Poți să ceri cât vrei, un fantastilion de miliarde.

Tu te uiți la bătrânică, înțelegi că dacă i-ai da zece milioane, tot ar fi fericită, dar te mustră conștiința: îi oferi o sută, două sute de milioane, cu care ar putea să se mai pună pe picioare pentru pușinii ani care-i mai rămân de trăit. Apoi, firește, odată ajuns acasă, cu mâinile tremurânde, n-ai ști ce să faci cu ea. Ca să vinzi cartea ar trebui să mobilizezi marile case de licitație, care ți-ar mânca o felie cine știe cât de mare din câștig, și cealaltă jumătate ți s-ar duce pe taxe, ai vrea s-o ții pentru tine, dar n-ai putea s-o arăți nimănui, deoarece, dacă s-ar răspândi zvonul, ai avea hoții din jumătate de lume la ușa casei, și ce plăcere ar mai fi să ai lucrul ăla miraculos și să nu poți să-i faci să plesnească de invidie pe ceilalți colecționari? Dacă te gândești s-o asiguri, leșini. Ce trebuie să faci? S-o dai în gestiune Primăriei, ca s-o pună, ce știu eu, într-o sală de la Castelul Sforza, într-o vitrină blindată, cu patru gorile înarmate care o supraveghează zi și noapte. Astfel ai putea să te duci să-ți privești cartea și numai în mijlocul unei mulțimi de oameni aflați în grevă care vor să vadă de aproape lucrul cel mai rar din lume. Și tu ce faci, îi dai un cot vecinului și-i spui că acea carte e a ta? Merită oare?

Atunci te gândești nu la Gutenberg, ci la acel in-folio al lui Shakespeare. Or fi ceva mai puține miliarde, dar e cunoscut doar colecționarilor, ar fi mai ușor și de ținut, și de vândut. In-foliul lui Shakespeare: visul numărul doi al oricărui bibliofil.

La cât îl evalua Sibilla? Înarmăream: un milion, ca pe o cărțuie oarecare. E cu puțință să nu-și fi dat seama ce anume avea în mână? O dau afară, o dau afară, murmuram furios.

I-am telefonat, întrebând-o dacă-și dădea seama ce anume era itemul 85 din catalog. Părea căzută din nori, era ceva din secolul al XVII-lea, nici măcar prea grozav la vedete, ba chiar era foarte mulțumită că-l vânduse deja chiar după ce-mi expediase șpalturile, cu doar douăzeci de mii de lire reducere din preț, și acum trebuia să fie scos din catalog, pentru că nu era nici măcar vreun lucru din acelea pe care le lași acolo și scrii dedesubt „vândut”, numai așa, ca să se vadă că aveai piese bune. Eram gata s-o mănânc de vie, până ce ea s-a pus pe râs și a zis că nu trebuia să-mi fac tensiunea să urce.

Era o glumă. Introdusesese fișa aceea ca să vadă dacă citeam cu atenție șpalturile și dacă memoria mea cultă mai era în bună stare. Râdea ca o ștrengăriță, mândră de farsa ei – care, între altele, repeta unele renghieri celebre, aflate în uz între noi, fanaticii, și există cataloage care au intrat și ele în anticariat tocmai pentru că propuneau o carte imposibilă, sau inexistentă, și căzuseră în plasă până și experții.

Sunt lucruri de goliarzi, am mai spus eu, dar acum începeam să mă destind. „O să mi-o plătești. Însă restul fișelor e perfect, n-are rost să ți le trimit înapoi, n-am corecturi de făcut. Trecem la tipărire, mulțumesc.”

M-am relaxat : lumea nu se gândește, dar unuia ca mine, în starea în care mă aflu, chiar și o glumă nevinovată ar putea să-i provoace atacul final.

În timp ce-mi terminam convorbirea la telefon cu Sibilla, cerul se făcuse livid : venea altă furtună, de data asta de-adevărat. Cu o lumină ca asta, eram scutit de obligația sau de tentația de a mă mai duce în Capelă. Totuși, puteam să-mi petrec cel puțin o oră în podul încă luminat de lucarne, măcar așa, ca să mai scotocesc.

Am fost premiat cu o altă cutioaie, fără nimic scris pe ea, înjghebată de unchiul mei, plină cu reviste ilustrate. Am dus jos torul și m-am apucat să răsfoiesc într-o doară, așa cum se face în anticamera unui dentist.

Priveam figurile din unele reviste de cinema, cu multe fotografii de actori. Erau, firește, filmele italiene, și aici în deplină și pașnică schizofrenie, pe de o parte filme de propagandă ca *Azediul Alcatrazului* și *Luciano Serra, pilot*, pe de alta pelicule cu oameni de lume în smoking, femei foarte cochete, în *libertes* candido, și un mobilier de lux, cu telefoane albe lângă paturi voluptuoase – într-o epocă în care îmi închipui că telefoanele încă mai erau toate negre și fixate pe pereți.

Dar erau și fotografii din filme străine, și am simțit o foarte vagă flacără văzând fața senzuală a lui Zarah Leander sau pe cea a Kristinnei Sönderbaum din *Onajul de aur / Goldene Stadt*.

În fine, multe poze din filme americane, cu Fred Astaire și Ginger Rogers care dansau ca niște libelule, și cu John Wayne cel din *Umbre roșii*. Între timp reactivasem și ceea ce consideram eu radioul meu, ignorând cu ipocrizie gramofonul care-l făcea să cânte, și identificasem printre discuri niște titluri care-mi sugerau ceva. Dumnezeuule, Fred Astaire dansa și o săruta pe Ginger Rogers, dar în aceiași ani Pippo Barzizza și orchestra lui cântau niște melodii pe care eu le cunoșteam, pentru că fac parte din educația muzicală a tuturor. Acela era jazz, fie el și italianizat, discul acela intitulat *Seninătate* era o adaptare a lui *Mood Indigo*, celălalt care își lua titlu de contrabandă, *Cu stil*, era *In the mood*, și cel cu numele *Tristețile Sfântului Ludovic* (care, al IX-lea sau Gonzaga?) era *Saint Louis Blues*. Toate fără cuvinte, mai puțin cele destul de stângace din tristețile Sfântului Ludovic, ca să nu trădeze originea unei muzici așa de puțin ariene.

În fine, între jazz, John Wayne și benzile desenate din Capelă, copilăria mea se petrecuse învățând că trebuia să-i blestem pe englezi și să mă apăr de negroteii americani care voiau s-o mănjească pe Venus din Milo și, în același timp, mă adăpam din mesajele care veneau de pe celălalt mal al oceanului.

De pe fundul cutiei am extras și un pachet de scrisori și vederi adresate bunicului. Am avut un moment de ezitare, pentru că mi se părea ceva sacrileg să pătrund în secretele acelea personale. Pe urmă mi-am spus că bunicul era destinatarul, nu autorul acelor scrisori, și că autorilor nu le datoram nici un respect.